

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань правової політики

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-35-84

В И С Н О В О К

щодо проектів законів про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо мінімізації потенційного олігархічного впливу на політичні партії, залучення до діяльності політичних партій осіб з інвалідністю та удосконалення механізму державного фінансування статутної діяльності політичної партії (реєстр. № 9419 від 26 червня 2023 року)

та про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо мінімізації потенційного олігархічного впливу на політичні партії, удосконалення механізмів державного фінансування та державного контролю за діяльністю політичних партій (реєстр. № 9419-1 від 12 липня 2023 року)

За дорученнями Голови Верховної Ради України від 27 червня 2023 року та 13 липня 2023 року Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 3 серпня 2023 року (протокол № 134) проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо мінімізації потенційного олігархічного впливу на політичні партії, залучення до діяльності політичних партій осіб з інвалідністю та удосконалення механізму державного фінансування статутної діяльності політичної партії (реєстр. № 9419 від 26 червня 2023 року), поданий Кабінетом Міністрів України (далі – Законопроект за реєстр. № 9419), а також альтернативний проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо мінімізації потенційного олігархічного впливу на політичні партії, удосконалення механізмів державного фінансування та державного контролю за діяльністю політичних партій (реєстр. № 9419-1 від 12 липня 2023 року), поданий народним депутатом України Корнієнком О.С. та іншими народними депутатами України (далі – Законопроект за реєстр. № 9419-1).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту за реєстр. № 9419 його метою є створення для політичних партій додаткових позитивних стимулів, які дадуть змогу суттєво мінімізувати потенційний олігархічний вплив на політичні партії та виборчі процеси, а також удосконалення процесу державного фінансування статутної діяльності політичних партій, у тому числі створення додаткових позитивних стимулів фінансового характеру політичним партіям для ширшого залучення осіб з інвалідністю до політичних процесів, що

забезпечуватиме усіх громадян рівними правами та можливостями політичної участі.

Для досягнення зазначеної мети Законопроектом за реєстр. № 9419 пропонується внести зміни до Виборчого кодексу України та Закон України «Про політичні партії в Україні». Зокрема, пропонується обмежити загальний річний розмір (суму) внесків на підтримку політичної партії для громадян та юридичних осіб. Законопроектом за реєстр. № 9419 пропонується встановити пріоритетні напрями використання політичними партіями коштів державного фінансування, а також встановити заборону щодо використання такого фінансування для окремої діяльності. Пропонується закріпити право на отримання державного фінансування для тих політичних партій, які на останніх чергових або позачергових виборах народних депутатів України у загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі отримали не менше 2 відсотків голосів виборців. Залишки коштів державного фінансування статутної діяльності політичної партії, яка втратила право на таке фінансування, пропонується повертати до державного бюджету. При цьому, Законопроектом за реєстр. № 9419 пропонується розраховувати щорічний обсяг державного фінансування статутної діяльності політичних партій в залежності не від мінімальної заробітної плати, а від прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого на 1 січня року, що передує року виділення коштів державного бюджету. Законопроектом за реєстр. № 9419 також передбачено умови та порядок відновлення звітування політичними партіями про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру та строки перевірки зазначених звітів Національним агентством з питань запобігання корупції.

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту за реєстр. № 9419-1 його метою є усунення прогалин в законодавстві та врегулювання питань, які стосуються забезпечення здійснення державного контролю Національним агентством з питань запобігання корупції за дотриманням встановлених законом обмежень щодо фінансування політичних партій, законним та цільовим використанням політичними партіями коштів, виділених з державного бюджету на фінансування їхньої статутної діяльності, своєчасністю подання звітів партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, повнотою таких звітів, звіту зовнішнього незалежного фінансового аудиту діяльності партій, відповідністю їх оформлення встановленим вимогам, достовірністю включених до них відомостей.

Для досягнення зазначеної мети авторами Законопроекту за реєстр. № 9419-1 пропонується внести зміни до Закону України «Про політичні партії в Україні» та Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни», які стосуються подання звітів партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, повнотою таких звітів, а також державного контролю за діяльністю політичних партій. Прийняття Законопроекту за реєстр. № 9419-1, на думку його авторів, дозволить Національному агентству з питань запобігання корупції здійснювати державний контроль за дотриманням встановлених законом

обмежень щодо фінансування політичних партій, законним та цільовим використанням політичними партіями коштів, виділених з державного бюджету на фінансування їхньої статутної діяльності, своєчасністю подання звітів партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, повнотою таких звітів, звіту зовнішнього незалежного фінансового аудиту діяльності партій, відповідністю їх оформлення встановленим вимогам, достовірністю включених до них відомостей.

Розглядаючи законопроекти, Комітет з питань правової політики виходить з такого.

Відповідно до частини першої статті 36 Конституції України громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

Виключно законами України визначається засади утворення і діяльності політичних партій (пункт 11 частини першої статті 92 Основного Закону України).

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Запропоновані законопроекти розроблені задля мінімізації потенційного олігархічного впливу на політичні партії та виборчі процеси та відновлення належного державного контролю за діяльністю політичних партій.

При цьому Законопроектом за реєстр. № 9419 передбачено внесення змін до процесу державного фінансування статутної діяльності політичних партій, створення додаткових стимулів фінансового характеру політичним партіям для ширшого залучення осіб з інвалідністю до політичних процесів та часткове відновлення звітування політичних партій під час дії правового режиму воєнного стану (лише для парламентських партій) і повноцінне звітування – після завершення правового режиму воєнного стану.

Законопроектом за реєстр. № 9419-1 передусім має на меті відновлення звітування політичних партій та перевірок відповідних звітів.

Враховуючи зазначене, на думку Комітету, зміни запропоновані Законопроектом за реєстр. № 9419-1 в більшій мірі відповідають заявленим цілям.

Водночас, Комітет звернув увагу на необхідність доопрацювання деяких положень Законопроекту за реєстр. № 9419-1.

Так, поміж іншого, запропоновані до статті 14 Закону України «Про політичні партії в Україні» зміни щодо розміщення на поточному або вкладному (депозитному) банківському рахунку коштів політичної партії, у тому числі коштів державного фінансування статутної діяльності політичної партії з метою отримання пасивного доходу у вигляді процентів на поточний або вкладний

(депозитний) банківський рахунок виглядають дискусійними та потребують додаткового та більш детального врегулювання.

Запропоновані у Законопроекті за реєстр. № 9419-1 терміни для перевірки Національним агентством з питань запобігання корупції неподаних раніше звітів політичних партій також є дискусійними та потребують обґрунтування і можливого перегляду.

Крім того, назва Законопроекту за реєстр. № 9419-1 не відповідає вимогам законодавчої техніки, оскільки зазначеним проектом Закону не передбачено внесення змін до будь-яких інших законодавчих актів України, крім законів України. У зв'язку із цим, також потребує доопрацювання підпункт 5 законопроекту в частині посилань на назву цього проекту Закону.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило зауваження до положень обох законопроектів (листи від 01 серпня 2023 року №№ 16/03-2023/167397, 16/03-2023/167396).

Національне агентство з питань запобігання корупції поінформувало про підтримку в цілому Законопроекту за реєстр. № 9419-1 та надало свої зауваження до його окремих положень. Зауваження до Законопроекту за реєстр. № 9419 у Національного агентства з питань запобігання корупції відсутні (лист від 01 серпня 2023 року № 10-08/16987-23).

Законопроекти опрацьовано Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини. За результатами опрацювання листом від 1 серпня 2023 року № 6945.2/8432/1/23/23/43.3 Уповноважений Верховної Ради України з прав людини повідомив про підтримку Законопроекту за реєстр. № 9419-1, водночас, до Законопроекту за реєстр. № 9419 висловив зауваження та повідомив про його підтримку за умови врахування застереження.

Враховавши вищевикладене та обговоривши законопроекти, відповідно до статей 93, 110, 111, 116 Регламенту Верховної Ради України Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного дев'ятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо мінімізації потенційного олігархічного впливу на політичні партії, залучення до діяльності політичних партій осіб з інвалідністю та удосконалення механізму державного фінансування статутної діяльності політичної партії (реєстр. № 9419 від 26 червня 2023 року), поданий Кабінетом Міністрів України, та проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо мінімізації потенційного олігархічного впливу на політичні партії, удосконалення механізмів державного фінансування та державного контролю за діяльністю політичних партій (реєстр. № 9419-1 від 12 липня 2023 року), поданий народним депутатом України Корнієнком О.С. та іншими народними депутатами України.

2. Рекомендувати Верховній Раді України Законопроект за реєстр. № 9419-1 за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу, у зв'язку з цим Законопроект за реєстр. № 9419 відхилити.

3. Звернутись до Голови Верховної Ради України з пропозицією оголосити на пленарному засіданні під час розгляду Законопроекту за реєстр. № 9419-1, відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України, про необхідність внесення пропозицій і поправок щодо виправлень, уточнень, усунення помилок та/або суперечностей у тексті даного Законопроекту, інших структурних частин цього Законопроекту та/або інших законодавчих актів, що не були предметом розгляду в першому читанні та відповідають предмету правового регулювання зазначеного Законопроекту.

4. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити голову підкомітету з питань діяльності органів юстиції, органів виконання покарань та пробації Фріс Ігоря Павловича.

Голова Комітету

Д.В. МАСЛОВ

